

tirsdag, 1. mai 1945.

Kapitulasjonsryktene og vi.

Lørdag og søndag var det en stor del av Norges befolkning som tok seieren på forhånd. Til unnskyldning kan det riktignok sies at mange av de aller mest halsløse ryktene hadde sin opprinnelse i kringkastingsrykter ute fra den store verden. Men ethvert voksent menneske bør forstå at i et okkupert land går det ikke an å oppføre seg som om Gestapos og Wehrmachts makt var forbi så lenge det ikke foreligger offisielle bekræftelser både fra de alliertes og tyskernes side på at krigen faktisk er slutt. Og selv om krigen offisielt skulle være slutt, må vi huske på at vi fremdeles er i fiendens vold så lenge det er hans væpnete styrker som trekker rundt i gatene og ikke våre, og så lenge hans politistyrker opprettholder ro og orden hans våre er under vegg. Overmotige handlinger fra den norske befolkningsside kan medføre desperate utbrudd fra den slagne fiendens side. Når freden er der, kan vi glede oss over den. Men den løsslupne feiring må vi vente med til vi kan gjøre det i trygghet. Var det forøvrig ikke en tanke at vi mottok freden med samme verdighet som vi har båret krigen med, og ikke lot fyll og overdreven løssluppenhet prege dagen. Hva ligger det egentlig i alle de ryktene som har opphisset oss i disse dager? For det første har faktisk Himmler tilbudt Storbritannia og U.S.A. tysk kapitulasjon. Da tilbudet ikke oppfattet Sovjetunionen, ble det blankt avvist. Visepresidenten i Sveriges Røde Kors, greve Folke Bernadotte, som hadde mottatt det første kapitulasjonstilbudet fra Himmler, skal ha forlatt Sverige med fly for visstnok igjen å konferere med Himmler. Det går herdøkkede rykter om at Hitler skal være død eller døende.

Her i Norge er det også ved kapitulasjonsforhandlingene blitt skapt en ny situasjon. Svensk radio har sendt ut en del rykter om et møte på Oslo slott der Quislings ministre skal ha stilt sine plasser til disposisjon. Q. og hans menn spiller i denne forbindelse absolutt ingen rolle. En kapitulasjon av de tyske krettene i Norge blir en sak mellom tyskerne på den ene side og norske sivile og norske og allierte militære myndigheter på den annen side.

Det har versert rykter om at tyskerne har bendt seg til enkelte framstående nordmenn med anmodning om at de måtte få isende et nytt "administrasjonsråd". I tilfelle må vi forstå forholdene slik at tyskerne skulle overlate hele sin sivile makt til denne nyskapt norske myndigheten - dette nye adm. rådet skulle m.a.o. være den norske myndighet tyskerne skulle kapitulere overfor. I første omgang har henvendelsen visstnok ikke vært

til noe resultat, men ryktene forteller at kontakten er søkt opprettholdt.

Når vi tar med disse siste ryktene, er det for å gi folk et påskudd til velgrunnet optimisme. Dette kan nemlig tyde på at tyskerne ønsker å foreta en ordnet kapitulasjon i Norge. Men det blir norske og allierte myndigheter som kommer til å bestemme hvordan den formelle side ved kapitulasjonen skal skje.

Men vi må fremdeles være fullt klar over at det finnes mange desperate kretser blandt nasiane, også blandt de her heime enten de er av norsk eller tysk fødsel. Derfor må vi fortsett være forberedt på at allslags tyske forhandlinger kan være spillfakterier for å vinne tid eller skape splid, og vi må like meget nå som før være forberedt på bitter kamp.

Hva skal vi gjøre om tyskerne kapitulere?
De fleste her hjemme regner åpenbart med at en ordnet kapitulasjon i Tyskland vil bli fulgt av det samme i Norge.

Er det overhodet noen sjangse for ordnet kapitulasjon i Tyskland? La oss si at Himmler ga de tyske armene ordre om å nedlegge våpene - vilde hans ordre da bli fulgt? Vi vet at Wehrmacht stort sett ønsker å avslutte krigen, og vi vet at de ivrigste til å fortsette krigen er SS folkene som på den annen side skulle være Himmlers lydigste redskaper. Derfor ser det svært sannsynlig ut at en kapitulasjonsordre fra Himmler vilde bli fulgt av de fleste væpnete tyske styrker. Var Hitler død, var sjangsen sikkert enda større. Men rundt om i Tyskland og Europa for øvrig sitter det desperate SS sjofar som heller vil kjempe videre enn følge en ordre fra selvste Himmler. Hvis da også Hitler fremdeles lever, vil de sikkert si ut de slåss videre fordi Hitler har gitt dem ordre til å slåss til siste patron. Jo bedre mulighetene er for et langvarig forsvar, jo større er sjangsen for at SS lederne vil velge denne desperasjonslinjen - trass i en kapitulasjonsordre fra Himmler. Nettopp her i Norge er det store muligheter for at tyskerne vil fortsatt motstanden. Vi kan derfor se fram til en spennende overgangsfase, tiden etter kapitulasjonen i Tyskland. I denne overgangsfasen må vi forholde oss fullstendig rolige. Vi må la tyskerne bli møtt av den store stillhet slik at de kan få tid til å summe seg og eventuelt ta fornuften fangen. Gjør vi noe overilet som får kamphandlinger til følge, har vi nemlig stilt tyskerne overfor et fait accompli: Kampen i Norge. Da kan vi vente krigshandlinger i Norge igjen, med alle de ulykker som følger med. Bøvær roen og følg de ordrer og paroler som kommer fra KL, FO og regjeringen.

Nyhетene fra London mandag 5/4 kl. 18.30. og artilleri angriper uopphorlig de siste tyske stillinger i Berlin. Særlig blir Wilhelmstrasse og området ved Tiergarten kraftig angrepet. Tyskerne kjemper i undergrunnskaner og byens ruiner. Lenger sør fortsetter 7. am. og 1. franske arme sin framrykking mot Innsbruck. 7. arme er gått over grensa til Osterreich og har inntatt Oberammergau. Franskmennene har rykket fram 50 km. fra Bodensjøen. 3 am. divisjoner rykket inn i München igår. Byen er praktisk talt inntatt, bare opprensningsaksjoner gjenstår. I den berømte konsentrasjonsleiren i Dachau er 52.000 fanger befridd. Andre am. styrker har gått over Isar på 5 steder og rykker fram mot Plzen og Karlsbad i Tsjekkoslovakia.

Italia. Mac Clark melder i en dagsordre fra Italia at 5. og 8. arme praktisk talt har tilintetgjort tyskerne i Italia som kamporganisasjon. De tyske styrker besto av 25 divisjoner bl.a. flere elite-divisjoner. Over 120.000 fanger er allerede tatt, og flere strømmer inn. 8. armens styrker har rykket forbi Venezia på veg til Triest. På sørsiden av lagunen ved Venezia er kystbyen Chioggia tatt. 5. arme rykker framover mot Trento på veg til Brennerpasset. Elva Piave er nådd.

Norgesnytt. Natt til tirsdag den 24. ble folk rundt Bogstadvegen forstyrret i sin nattesovn av et voldsomt smell. Det var en ny radiopelingsbil som gikk i lufta. Den sto i et lite bilverksted og skulle overtas av politiet dagen etter. Forleden gikk en uhyggelig last srover. Det var 1500 tyske desertorer som skulle til Tyskland for å ta sin straff. Under en russisk forleden hos den arresterte filmdirektor Sverre Dulin (Norgesrepresentant for Metro Goldwyn Mayer) stjal Gestapo med seg mat, brennevin, dansundertøy og verdisker. De ble iaktatt ute på gaten med mappene struttede av bytte. Det skal være opprettet en ny konsentrasjonsleir på Ringstad gård ved Grorud. For en tid siden ble gårdbruker Halvor Sundsli, Treungen, skutt ned bakfra av en 19-ers gutt som hadde fått mat og nattlosji hos ham. Morderen er arrestert. Det viste seg at han er ansatt i det tyske sikkerhetspoliti. Nye arrestasjoner: Direktør Patteroe jr. og de kjente skiløpere Arne B. Christiansen og Carsten Sørensen. Ferjen "Preussen" har besøkt Norge for 2. gang med sin mystiske last, det sies V-2. Den ble lastet om til Sørlandsbanen som sist.

Norgesnytt. Mens Himmler og hans drabanter i Tyskland gjør hva de kan for å oppnå fred, fortsetter tyskerne i Norge sin hensynsløse jakt på de norske hjemmestyrker. Det foreligger melding om at det den 26/4 er blitt utkjempet et regulært slag med tyskere og hird på den ene siden og norske hjemmestyrker på den annen i Eggedal i Buskerud. Tyskerne fikk en fæl medfart, idet de hadde minst 20 drepte og mange sårede. Nordmennenes tap var små. Tyskerne måtte trekke seg tilbake for å få hjelp, og da de så kom for å arrestere hjemmestyrkene, var disse forsvunnet. Derimot ble hele Eggedals mannlige befolkning over 14 år arrestert.

Tyskland. Britiske og amerikanske styrker trenger fortsatt innover i den nord-tyske lommen. Montgomerys styrker foretok i morges en ny overgang over Elben ved Bleckeda, 16 km. sør-øst for Lauenburg, og har utvidet sitt bruhode slik at det nå er 12 km. bredt. Rokossovskis styrker fortsetter sin framrykking inn i Mecklenburg, i retning av Stralsund og har inntatt Neubrandenburg, Friedland, og Anklam. 9. am. arme har oppnådd kontakt med russerne på et nytt sted. Det foregikk kl. 2 idag ved Appelsdorf 6 km. fra Wittenberg. Dette betyr at 9. arme står 50 km. øst for Elben. I lommen ved Bremen har briterne tatt sjefen for byens forsvar, general Fritz Becher og en general til. Briterne har inntatt en by nord-øst for Bremen, der 22.000 fanger ble befridd. Russiske bombefly

SISTE RUNDE henleder lesernes oppmerksomhet på dagens bilag